

Giftig!

Inleiding

Om ons heen zijn veel giftige stoffen aanwezig. In het keukenkastje net zo goed als in de tuin. Van veel giftige planten in de tuin hebben we eigenlijk helemaal geen last, vaak weten we niet eens dat ze giftig zijn. Toch is het wel goed om te weten wat giftig is en wat niet, zodat het mogelijk is om eventueel maatregelen te treffen. Vooral spelende kinderen vragen aandacht. In een tuin waar kinderen veilig kunnen spelen horen geen giftige planten, en vooral geen giftige bessen, voor het grijpen te staan.

Wat is giftig

Allerlei regelmatig gebruikte stoffen zijn giftig maar gelukkig staan we daar niet dagelijks bij stil. Neem keuzout, een snufje is een heerlijke smaakmaker, een grote hoeveelheid is dodelijk. Zo is het ook met veel planten in de tuin. Een minieme dosis vingerhoedskruid wordt homeopatisch gebruikt tegen hartkwalen terwijl een wat grotere dosis dodelijk is. Giftig en geneeskrachtig liggen dan ook dicht bij elkaar, de dosis van het gif is bepalend. Ook bestaat de werking van verschillende gifstoffen in gradaties. Zijn drie zaden van de wonderboom al dodelijk voor kinderen, de rauwe bessen van een vlier leiden slechts tot buikpijn en misselijkheid. De schaal van niet eetbaar tot zeer giftig is dan ook een glijdende, daarbij bepaalt de binnengekregen dosis van het gif de ernst van de gevolgen. In de tuin is het onmogelijk en onnodig om elk risico uit te bannen maar met enige kennis van zaken is het wel mogelijk om de gevaren zo beperkt mogelijk te houden.

Aanraking

Veel mensen hebben last van het aanraken van bepaalde planten. De huid wordt rood, en er ontstaan blaren of jeuk. Achter-liggende oorzaak is een contactallergie of overgevoeligheid voor de betreffende plant. (Bij allergie en overgevoeligheid is het resultaat hetzelfde, maar de reactie in het lichaam is verschillend.) Een mooi voorbeeld is de brandnetel. In de holle haren op het blad zit een stof, histamine genaamd, die de oorzaak is van de huidirritatie. Een andere beruchte plant is de Perzische berenklauw waarvan het sap grote blaren kan veroorzaken, welk effect nog eens verergerd wordt door zonlicht. Bekende moestuingewassen zoals aardappel- en tomatenloof kunnen ook voor fikse irritatie zorgen. Onder werknemers in kassen is de chrysant en de primula berucht, en in de bloemisterij de kerstperiode met het sparengroen. Allergie voor dergelijke gewassen maakt dat werknemers niet langer met die gewassen kunnen werken. Immers, de enige manier om er geen last van te hebben is de plant te vermijden. In mildere gevallen is het dragen van lange mouwen en handschoenen voldoende om problemen te voorkomen. Bij een ernstige contactallergie is het raadzaam om de huisarts te raadplegen, liefst met een nauwkeurige beschrijving van de plant en de verschijnselen.

Kinderen en gif

Kinderen en giftige planten zijn geen goede combinatie. Besjes die er heerlijk uitzien, blaadjes die makkelijk afbreken of waar mooi wit sap uitkomt. Kinderen weten een hoop leuke dingen aan planten te ontdekken. Iedereen die ervaring heeft met jonge kinderen kent dergelijke experimenteerzucht en weet hoe snel er ongelukken kunnen gebeuren. Daarbij komt dat kinderen, door hun geringe lichaamsgewicht nog eens extra gevoelig zijn voor gif, veel meer dan een volwassene. Dat betekent niet dat alle giftige planten de tuin uit moeten, wel dat ze doordacht aangeplant moeten worden. Belangrijk is het om giftige planten, vooral die met aantrekkelijke bessen, niet direct langs het pad te planten. Verderop, in de border, waar je niet direct langs loopt, is het risico al veel kleiner. Planten die huidirritatie veroorzaken zouden niet langs het pad of in de buurt van de zandbak moeten staan. Overigens moeten kinderen natuurlijk ook leren dat ze niet aan de planten mogen zitten en geen dingen mogen eten. Alleen, ze moeten natuurlijk wel een tweede kans krijgen...

Kuip- en kamerplanten

Een terras, aangekleed met kuipplanten ziet er uit als een plaatje. Met kleine kinderen is het echter alweer opletten geblazen. Zo is de prachtige Brugmansia familie van de giftige inheemse doornappel en zelf ook giftig. Ook de oleander, een veel gebruikte kuipplant, is extreem giftig. Slechts een enkel blad kan al dodelijk zijn voor een jong kind. Juist omdat het terras de plek is waar jong en oud een groot deel van de tijd in de tuin doorbrengt is het oppassen geblazen. Daarbij komt dat kinderen vaak zonder toezicht spelen op het terras en zich zo ongezien kunnen vergrijpen aan de planten. Datzelfde geldt voor de kamer. Allerlei kamerplanten zijn giftig, voorop de Dieffenbachia. De in december volop verkochte kerstster heeft giftig melksap en kan ernstige huidirritatie veroorzaken. Ook azalea's, oranjeappeltjes en zelfs de gatenplant zijn giftig. Enkele giftige tuinplanten worden ook wel opgepot verkocht voor binnen. Denk aan narcis, lelietje-van-dalen en herfsttijloos. Kamerplanten vormen een nog groter risico dan tuinplanten bij jonge kinderen. Ze brengen immers veel meer tijd binnenshuis door dan buiten. Om geen risico te lopen is het verstandig om giftige kamerplanten te verwijderen.

Om in huis te hebben

Heeft een kind een vergiftiging opgelopen dan is snel handelen het parool. Waarschuw direct een arts en neem bij voorkeur een stuk van de betreffende plant mee. Voor meer informatie over giftige stoffen is de '**Gifwijzer**' te koop bij apotheken. Daarin staat een uitgebreid overzicht van gifstoffen in huis en giftige planten, waaronder kamerplanten. Vanzelfsprekend staan er adviezen in over wat te doen met verschillende soorten vergiftigingen. Door de indeling van de gifwijzer is snel op te zoeken wat er moet gebeuren. In geen enkel (tuin-)huis waar jonge kinderen zijn of waar kleinkinderen op bezoek komen mag deze gifwijzer ontbreken. (*Uitgeverij Brunstee, Postbus 1095, 1000 BB Amsterdam*).

a v v n

Plant	Naam	Familie	Giftigheid	Bloei	Vergiftigings- verschijnselen
Blauwe monnikskap	<i>Aconitum napellus</i>	Ranonkelfamilie <i>Ranunculaceae</i>	alle delen bij inname, alle delen bij aanraking	6-8	prikkeling, maagpijn, braken, buikloop, gevoelloosheid, hartverzwakking huidontsteking
Doornappel	<i>Datura stramonium</i>	Nachtschade-familie <i>Solanaceae</i>	alle delen bij inname (zaden zijn zeer gevaarlijk: 15 zaadjes kunnen voor een kind dodelijk zijn)	6-9	pupilverwijding, droge mond en keel, dorst, rode warme huid, hoge koorts, algemene opwinding overgaand naar ongevoeligheid, vertraagde ademhaling en hartslag
Gevlekte aronskelk	<i>Arum autumnale</i>	Aronskelkfamilie <i>Araceae</i>	alle delen bij inname (enkele bessen kunnen voor een kind al dodelijk zijn), alle delen bij aanraking	4-5	maag- en darmontsteking, buikloop, pijn in mond en keel, kramp, huidontsteking
Gouden regen	<i>Laburnum anagyroides</i>	Vlinderbloemen-familie <i>Fabaceae</i>	alle delen (vooral wortels, bast en zaad) bij inname (acht zaden kunnen reeds dodelijk zijn)	5-6	braken, brandend gevoel in mond en keel, buikloop, opwinding overgaand naar verlamming
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	Lelifamilie <i>Liliaceae</i>	alle delen bij inname	8-11	brandend gevoel in mond, keel, maag, speekselvloed, braken, darmkramp, buikloop, dorst
Kardinaalsmuts	<i>Eunonymus</i>	Kardinaalsmuts-familie <i>Celastraceae</i>	zaad, blad, bast bij inname	5	braken, buikkrimp, buikloop, sufheid
Lelietje-van-dalen	<i>Convallaria majalis</i>	Lelifamilie <i>Liliaceae</i>	alle delen bij inname (ook het water in de vaas waarin de bloemen staan)	5-6	duizeligheid, braken, misselijkheid, buikloop, hartstoornissen
Oleander	<i>Nerium oleander</i>	Maagdenpalm-familie <i>Apocynaceae</i>	alle delen bij inname, één blad kan voor een kind dodelijk zijn	7-8	maag-, darmontsteking, braken, buikloop, hartzwakte
Palmboompje	<i>Buxus sempervirens</i>	Palmboompjes-familie <i>Buxaceae</i>	alle delen bij inname, sap bij aanraking		kolieken, buikloop, braken, huidontsteking
Papaver (Slaapbol, Maankop, Blauwmaanzaad, Klaproos)	<i>Papaver</i>	Papaverfamilie <i>Papaveraceae</i>	alle delen	6-8	rood gezicht, vernauwde pupillen, moeilijke ademhaling, verzwakte hartwerking

Plant	Naam	Familie	Giftigheid	Bloei	Vergiftigings- verschijnselen
Peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Peperboompjes-familie <i>Thymalaeaceae</i>	alle delen (vooral de bessen, een tiental bessen kan dodelijk zijn), sap van de bast bij aanraking	3-4	brandend gevoel in mond, keel, maag, kolieken, buikloop, blaren
Taxus (Venijnboom)	<i>Taxus baccata</i>	Taxusfamilie <i>Taxaceae</i>	blad, schors, zaad (enkele bessen zijn voor een kind levensgevaarlijk) bij inname, sap van de bast bij aanraking	3-4	maag- en darmontsteking, duizeligheid, verwijding van de pupillen, spiersamentrekkingen, purperen huidvlekken, onregelmatige polsslagen
Thuja (Levensboom)	<i>Thuja occidentalis en orientalis</i>	Cipresfamilie <i>Cupressaceae</i>	alle delen (vooral de bladeren) bij inname	3-5	maag- en darmstoornissen, kramp
Vingerhoeds-kruid	<i>Digitalis purpurea</i>	Helmkruid-familie <i>Scrophulariaceae</i>	alle delen (vooral bladeren en zaden) bij inname	5-10	maag- en darmontsteking, braken, buikloop, hartstoornissen
Wolfskers	<i>Atropa belladonna</i>	Nachtschade-familie <i>Solanaceae</i>	alle delen (vooral de bessen) bij inname (3-4 bessen kunnen voor kinderen dodelijk zijn)	6-8	pupilverwijding, droge mond en keel, dorst, warme droge huid, hoge koorts, opwinding overgaand naar ongevoeligheid, vertraagde ademhaling en hartslag
Wonderboom	<i>Ricinus communis</i>	Wolfsmelkfamilie <i>Euphorbiaceae</i>	alle delen (vooral zaad en wortels) bij inname, 1 tot 3 gekauwde zaden kunnen voor een kind dodelijk zijn	4-5	brandend gevoel in mond en keel, buikloop, darmkrampen, nieraandoeningen
Zevenboom	<i>Juniperus sabina</i>	Cipresfamilie <i>Cupressaceae</i>	alle delen bij inname	3-5	braken, maag- en darmontsteking, buikloop, kramp

Bron: www.redcross.be; de belangrijkste gifplanten staan op deze lijst, de lijst is echter niet volledig.

De inhoud van dit Groentje (tekst en tabel) is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Het AVVN stelt zich evenwel niet aansprakelijk voor enige schade die direct of indirect, voortkomt uit het gebruik van de informatie uit dit Groentje.

Tekst: Machteld Klees